

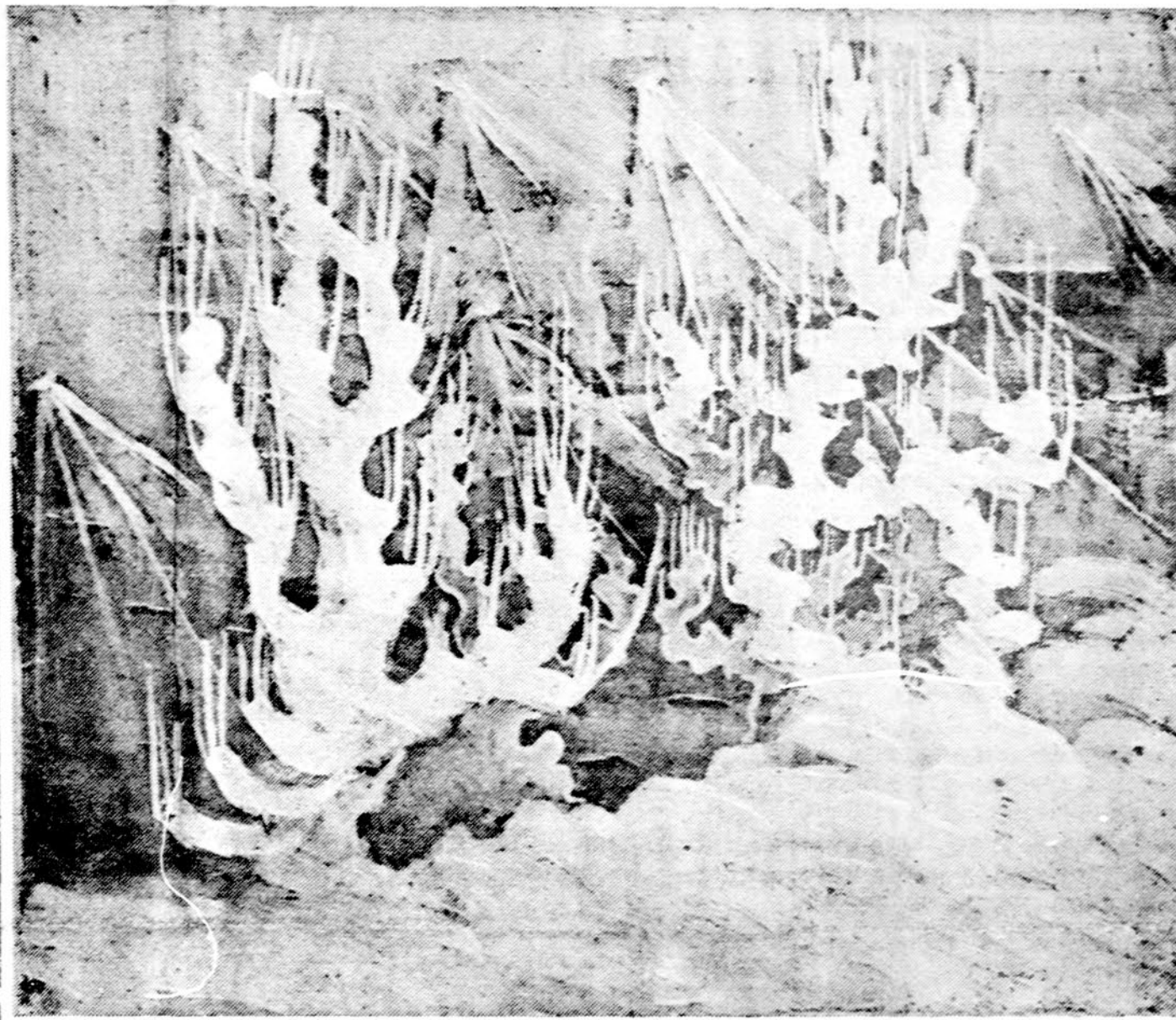

Šiame numery

Mikalojaus K. Čiurlionio malda. Žmogaus ir visatos drama Čiurlionio kūryboje. Kai žmogus nenulenkia galvos. Pasivaikščiavimas pro juodą butelį, Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį. Nijolės Suvaidaitės eilėraščiai apie Marelės pasaulį. Poezijos pilnaties pėdsakais. Lietuvos baletui 50 metų.

ALGIRDAS KURAUSKAS

ŽMOGAUS IR VISATOS DRAMA

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Iš "Žiemos" ciklo

Kertinė paraštė

MIKALOJAUS K. ČIURLIONIO MALDA

Išisus metus plūkęsi kasdienybėje: rutininuos darbuos, viso žemiškojo ir žmogiškojo gyvenimo rūpesčiuose, Kalėdų laikotarpiu patenkame lyg į kitą pasaulį. Visus pagauša savotiška, nekasdieninė nuotaika. Net ir Kalėdų amerikietiškas geroka dalimi sukomercinimas visu savo reklaminiu blizgesiu vis dėlto irgi prisideda prie nekasdieniškos aplinkos sukūrimo. Ir mes tuo Kalėdų nekasdienišku džiaugiamės, ir tą kalėdinę nuotaiką beveik gerame kaip vaista, norėdami bent kelioms dienoms, bent šventinei savaitei ištrūkti iš per visus metus įgrįsusio kasdienybės slogučio. O kai nekasdieniškos nuotaikos kontekste atsiranda ir jos religinis turinys bei prasė, pergyvenam mūsų dvasinei ir fizinei gyvybei taip labai palaimingą Kalėdų šventės katarsį.

Didieji žmonės, didieji dailininkai, rašytojai - poetai, didieji muzikai ir mąstytojai savo kūryba irgi daro žmogui panašų poveikį, nes jie taipgi, naudodami konkrečias priemones (kalbą, garšą, spalvą, formą), kuria naują, daugeliu prasmių nekasdienišką pasaulį. Vienu iš tokių kūrėjų yra ir šiemet, ryšium su šimtmetinio gimimo sukaktim plačiai minėtas, Konstantinas Mikalojus Čiurlionis, geriausias savo darbuos pasiekęs kone transcendencijos ribą. Kiekvieno atveju, stebėdami jo paveikslų originalus arba bent reprodukcijas, pasijuntam irgi nekasdienišką, šventiškoje nuotaikoje, ir su tokiais jausmais, kurie žvilgsnio nuostaboj gali formuotis kone į maldos žodžius. Tapybinio ir muzikinio darbo valandose jautrusis Čiurlionis kūrybinį užsidedimą tikriausiai ir pergyveno kone religinės ekstazės pakilime. Tai liudija jo užrašų bei apybraižų likusių rankraščiai.

Todėl, baigdami Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir vyskupo Motiejaus Valančiaus jubiliejams skirtuosius metus ir savo dvasios kalėdinę nuotaiką jungdami su jai artima Čiurlionio kūryba, pasitikime šventes su šia,

paties Mikalojaus Konstantino Čiurlionio sukurtąją, maldą:

"O Viešpatie! Nušviesk, maldauju, kelią mano, nes nežinau jo. Išėjau mūsų procesijos priešaky, o žinau, kad ir kiti paskui mane eis, bet kad tik ne šuntakiais? Klaidžiojome po tamsius miškus, perėjome slėnius ir suartus laukus, o procesija buvo ilga, kaip amžinastis, kai išvedėme procesiją į tylios upės krantą, tik tuomet jos galas pasirodė iš tamsaus šilo.

— Upė! Šaukėme. Tie, kurie arčiausia buvo, kartojo: Upė, upė! O tie, kurie lauke buvo, šaukė: Laukas, laukas, laukas! Paskutinieji kalbėjo: Miške esame ir nuostabu, kad priekyje einantieji šaukia: — laukas, laukas, — upė, upė. Mes mišką matome — kalbėjo — ir nežinojo, kad jie procesijos gale yra.

Bet nūnai, Viešpatie, kelias — kaskart sunkesnis. Priešais mane aukščiausi kalnai, plikos uolos, bedugnės. Tai gražu. Tai be galo gražu. Bet kelio nežinau ir bangu man. Ne už save, — ne. Aš einu — ir jie jau paskui mane eina. Viešpatie, jie taip pat paskui mane eina, visa procesija — ilga, ilga. Galva prie galvos per visą slėnį ir per ilgą upės krantą ir per tylą, suartą, didį lauką, išsidriekusį toli toli, o tos procesijos galas slepiasi miške ir galo jos nėra.

Kur yra tiesa, Viešpatie. — Jau einu, einu. Išdėstai prieš mane savo stebuklus ant rausvų kalnų viršūnių, ant plikai žalsvų uolų, fantastinių, kaip užburto karalaičių rūmai.

Arčiau esantieji aiškias akis turi, bet tie, kurie ant upės kranto arba lauke tebėra, kuomet išvys tuos Tavo, Viešpatie, stebuklus?

O tie, kurie iš miško dar neišėjo? Man jų gaila, Viešpatie! Jie negreit išvys tuos Tavo stebuklus, kuriuos aplink taip dosniai eikvoji.

Ar dar ilgas bus mūsų kelias, Viešpatie? Tu liepi to neklausti? Bet kur mes einame, Viešpatie? Kur to kelio galas?"

Ne taip seniai, kalbant su Chicago Dailės instituto fotografijos kuratoriumi prof. Hugh Edwards, išgirdau tokį jo teigimą: "Today we all are stricken with the disease of analysis". (Šiandien mes visi esame apimti analizavimo ligos.)

Prisimenant tą jo lyg ir atsitiktinę pastabą apie šių laikų dailės kūrybą ir jos vertinimą, man prisiminė kitas autorius, kurį savo pokalbyje apie dailės kūrinių elementus Jaunimo centro vakaronėje citavau š. m. gegužės mėn. 15 d. Autorius Rudolf Arnheim savo veikal "Art and Visual Perception" įžangoje apie vaizdo suvokimą tarp kitko taip išsireiškia:

"Atrodo, kad dailė šiandien gresia pavojus paskesti kalbose. Retai mums pristatomas naujas pavyzdys, kurį norėtume priimti kaip tikrą meną. O tačiau esame užlieti knygu, straipsniu, disertacijų, kalbų, paskaitų ir vadovėlių tvanu, pasiruošusių mums sakyti, kas dailė yra ir kas ji nėra, kas kieno padaryta ir kodėl padaryta ir dėka ko padaryta ir kas padaryta. Mes esame persekiojami mažų, trapių kūnų vizijos, kurie yra skrodžiam turtum ant operacinio stalo gydytojų ir šiaip sau mėgėjų. Ir kyla pagunda daryti prielaidą, jog šiandien dailė nėra taip jau tikra saviimi, jei mes tiek daug apie ją galvojame ir kalbame".

Aš tame pokalbyje minėjau kad ir cituotų žodžių autorius pats pripažįsta, jog tokia diagnozė yra paviršutiniška. Kalbėdamas bandžiau pabrėžti faktą, jog gerėjimas dailės kūryba gali būti pažadintas tik tada, kai asmuo, stebintis dailės kūrinių, sugeba pats įsijungti į kūrybinį veiksmą. Ten pat minėjau ir tris prietarus, kurie mus stabdo nuo gerėjimosi ir džiaugsmo dailės kūriniams ir kūryba aplamai. Leiskite man tik trumpai priminti tuos tris psichologinius stabdžius, kurie apunkina mūsų artėjimą į dailės kūrybą:

PIRMAS: Nenoras arba nesugebėjimas susidaryti pagrindinio vaizdinio žodyno.

ANTRAS: Nuogašavimas, jog žodinė analizė sustabdyt ir paralyžiuos mūsų kūrybą ir jos supratimą.

TRECIAS: Nesugebėjimas suprasti, kad regėjimas (arba — vizija) nėra vien mechaniškas vaizdinių elementų fiksavimas, bet reikšmingo struktūrinio rašto (pattern) suvokimas.

Ką iš tikrųjų visi minėtieji teigimai turi bendro su Čiurlionio plastinės kūrybos aptarimu? Atsakymas į šią klausimą būtų toks:

Stebėdami kiekvieną meno objektą, iš tikrųjų mes patys jį individualiai atkuriamo. Be šito atkuriamojo veiksmo mes nepajėgiam užmegzti dvasinio ryšio nei su meno veikalu, nei su jo kūrėju. Taigi ir Čiurlionio kūrybą aptariant, yra būtina susipažinti ne tik su jo asmenišką gyvenimo keliu, bet ir pažvelgti į jo meninę veiklą iš istorinės perspektyvos, suvedant tuos du aspektus į meno filosofijos ir estetikos plotnę. Šio straipsnio rėmuose, savaime suprantama, to

padaryti neįmanoma. Todėl mano svarstymas bus labai bendras, schematiškas, siluetinis.

Pradedant kalbėti apie Mikalojų Konstantiną Čiurlionį, prieš mane atsiveria dvi prarajos: pirmoji yra ta, jog šiuo metu mes negalime patys pasiekti šio dailininko, nors jau ir benykstančių, originalų. Antroji praraja, tai faktas, kad aš turiu sutikti su tais Čiurlionio meno mylėtojais

ir vertintojais, kurie teigia, jog iš tikrųjų šis kūrėjas nepaliko tradicijos. O tai reiškia, kad jis nėra tęsėjas arba protagonistas kokios nors atskiros, aiškesnės, apčiuopiamesnės dailės mąstymo mokyklos. Čiurlionis sunkiai priskirtinas vienam ar kitam tapybos žanro sąjūdžiui.

Mes stokojame ryškios lietuvių dailės slinkties, liudijančios Čiurlionio akivaizdų ryšį tarp jo tapybos sampratos ir šiuolaikinės lietuvių dailės kryptių bei ten-

dencijų. Galima samprotauti su Stasiu Goštautu, kad "po Čiurlionio yra tik Čiurlionis ir jo pradėtas lietuvių modernus menas, sukurtas liaudies meno ir modernizmo įtakoj". (Žiūr. jo straipsnį DRAUGO kultūriniam priede 1975 m. rugsėjo mėn. 20 d. Nr. 220-38 "Pasimatymas su Mikalojumi Čiurlioniu").

Stasys Goštautas atvirai pripažįsta, kad apie Čiurlionį rašyti ir rasti jam atitinkamą vietą pasaulio ir lietuvių mene nėra

lengva. Aš pats, nebūdamas nei meno istorikas, nei jo teoretikas ar kritikas, iš tikrųjų nedrįščiau jungtis į pokalbį, siekiantį Čiurlionio kūrybos sintezės. Tuo labiau nesugebėčiau apibūdinti Čiurlionio reikšmės nūdienei mūsų dalei Lietuvoje ar paskirų lietuvių menininkų individualinei kūrybai svetur.

Čiurlionio, kaip ir visų didelių kūrėjų, palikimas spindi nuostaba ir pilnas sunkiai išgildenamų klausimų. Man visada jo plastinė kūryba buvo ir tebėra enigmatiška, paslaptinga ir dažniais atvejais atrodo net prieštaringa. Iš tikrųjų, dar būdamas pirmajame meno mokyklos kurse ir žvelgdamas į Čiurlionio tapybos darbus, tariausi supratęs tą Čiurlioniškąjį erdvių ilgesį, žavėjaisi jo visatos vizualine interpretacija, prirentkas stebuklo, kuris vadinasi MENAS... Daug metų praslinko nuo to laiko. Tiesa, mano mąstysena keitėsi, tačiau Mikalojaus Konstantino Čiurlionio mįslė liko neišspręsta ir šiandien...

Vos trisdešimt šešerius metus gyvenęs, M. K. Čiurlionis paliko meno pasauliui ir savo tautai nesunaikinamą dvasinį lobį. Tiesa, tragiškas jo paveikslų nuolatinio fizinio nykimo faktas mus gaubia rūpesčiu, tačiau jo unikalumas Europos dailės istorijos panoramoje teikia kaskart daugiau vilčių, kad tikroji Čiurlionio — tapytojo vertė nėra taip jau lengvai suniveliuojama, išstirpdoma, sunaikinama.

Kokiu būdu vystėsi Čiurlionio kūryba. Kas buvo jo mokytojai ir kūrybos pavyzdžiai? Kokia mąstysena, pažūros, filosofija ji veikė? Kuriai tapybos mokyklai ji skirti? Kas jam (formaliai tapybos technikos beveik nestudijuojusiam), įdiegė drąsos ir kas uždegė ekstazę kurti vaizdinį pasaulį, kurio iki Čiurlionio atsiradimo joks lietuvis neįėjė, nematė ir nebendė realizuoti? Apie Čiurlionio fenomeną daug girdėjome, daug skaitėme, kalbėjome, diskutavome, polemizavome savo — lietuvių tarpe ir šį klausimą retkarčiais bandėme išskelti už savosios kultūros ribų. Keista, bet Čiurlioniu pirmiausiai pradėjo susidomėti ne lietuviai, bet sveitmtaučiai. Apie jį rašė M. Vorobjov, H. Rubisov, V. Ivanov, R. F. Piper, G. Wiegand, M. Seuphor, F. Gore, A. Rannit ir eilė kitų, kurie su mažom išimtim lietuvių ir Lietuvos nepažinojo. Apie Čiurlionio kūrybą ar paskirus jo darbus yra pasisakę tokios įžymybės, kaip Bernard Berenson, Maksim Gorkij, Romain Roland, Isadora Duncan, Jaques Lipschitz ir daugelis kitų. Šiandien mums — lietuviams palengva jau ima ryškėti tikrasis Čiurlionio siluetas. Padeda ir tai, kad dabartinėje Lietuvoje ne tik jo vardas populiarinamas, plečiamas, rašomos rimtos (ir ne tokios jau rimtos) studijos, repredukuojami jo tapybos darbai ne tik lietuviams, bet taip pat daromos pastangos sudominti Čiurlioniu ir kitas Europos tautas. Jo monografijos, išspausdintos Dresdene vokiečių kalba, pasirodymas yra didelis lietuvių laimėjimas. Tačiau platesniame meno pasaulyje jis dar vis mažai težinomas. Todėl reikia ne

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Auka

ŽMOGAUS IR VISATOS DRAMA

(Atkelta iš 1 psl.)

tik būti dėkingiems, bet ir konkrecia akcija remti tokias pastangas ir rezultatus, už kuriuos Chicagoje yra tiesiogiai atsakingas dail. Kazys Varnelis, sugebėjęs suorganizuoti ne provincinio, lokalinio, parapijinio masto Čiurlionio minėjimą, neseniai įvykusį Chicagos Moderniosios dailės muziejuje. Vietinės amerikiečių spaudos atsiliepimai patvirtino tokių žygių reikšmę ir vertingumą.

Savo straipsnyje "Metmenu" žurnale (1975 m. Nr. 29) "Kodėl pasaulis nežino Čiurlionio" dail. Romas Viesulas taip išsitarė: "Čiurlionis savo būvimu švytėtojas, kaip žaibas. Kartais man toks fenomenas primena akvanančią, skrajojantį leikškę, kuri sužibėjo, apakino, dingo! Kas matė - matė tuo metu. Kurie nematė - nematė". Ir baigia Viesulas savo išsamų straipsnį taip: "Ir mūsų tautos, mūsų visų misija - liudyti kiek galima, kur galima apie fenomeną, kuris vadinasi Mikalojus Konstantinas Čiurlionis".

Čiurlionio gyvenimas, jo asmenybė ir kūryba yra tikrai fenomenalūs. Jo tapybinė veikla tetruko nuo 1903 iki 1909 metų. Ji intensyvi ir brendo tik paskutiniaisiais metais. Šalia muzikinės kūrybos jis iš viso sukūrė per 200 paveikslų ir apie 400 škieų, piešinių ir raizinių. Čiurlionio studijos, veikla ir kėlonės, prasidėjusios Druskininkuose, siekė Vilnių, Kauną, Varšuvą, Leipzigą, Dresdeną, Miuncheną, Niurnbergą, Prahą, Rusijos didmiesčius, Kaukazo ir Karpatų kalnynus. Čiurlionis buvo Vakarų kultūra ir mąstysena persisunkęs menininkas. Jis buvo europietis tikrai šio žodžio prasme. Iš jo kūrinių lengva išskirti sąlytį su anuomet įtakingu Europos dailininkų kūryba, kaip Redon, Walloton, Moreau, Munch, Renoir, Blake, Klee, Kandinsky ir eile kitų. Su vienu ar kitu čia minėtų anuometinių dailininkų kūryba kai kuriuose Čiurlionio darbuose galima išskirti paviršutinį, išorinio panašumą. Jis gėrėjosi Puvis de Chavanne ir Boecklin'o simbolistine kūryba. Miunchenas ir Viena anuomet buvo vadinamo secesinio meno, Vokietijoje žinomo "Jugendstil", o Prancūzijoje "Art Nouveau" (vaidis) centrai. Kai kuriuose Čiurlionio piešiniuose ryškiai šiu posūkių stilistinė įtaka. Čiurlionio polinkiams bene artimiausia buvo neoromanizmo estetika, kuriai atstovavo jau minėti Puvis de Chavannes, Boecklin, F. Hodler ir kit. Tačiau stilistiniai panašumai niekad nenustelbė tikrosios Čiurlionios individualybės. Visi jo kūrinių liudija savo mousavą, individualų žvilgsnį į pasaulį ir aplinką. Čia svarbu prisiminti, kad XX amžiaus pradžios pirmajame ketvirtdalyje formos ir turinio panašumai buvo sąmoningai ryškinaimi vadinamoje Paryžiaus Mokykloje (Ecole de Paris), kurioje kubistai Juan Gris, Fernand LeGer, Delaunay, Picasso, Braque savo nutapytose kai kuriuose darbuose yra taip "skirtingi" ir taip "individualūs", kaip vienos viltos kiaušiniai. Tai paminiu todėl, kad visais laikotarpiais tokie grupiniai susitelkimai turtu turėjo simbolizuoti pabaigą iki šiol vyravusioms estetinėms pažiūroms. Čiurlionis nebuvo toks revoliucionistas. Atrodo, jis sąmoningai šalinosi ir vengė grupinio stampo. Jis sąmoningai atitrūko nuo kasdienybės daiktiskumo. Anuometiniai naujųjų mokyklų šūkiai, posūkiai, deklaracijos, protestai, atrodo, Čiurlionio neveikė. Kad tai tiesa, susumuojant paties Čiurlionio pasisakydas: "Mūsų XX a. pradžia reiškiasi chaotiškai, tūkstančiai dalių,

kuriuos esu matęs, padarė man ispūdį, kad tapyba veržiasi, kad nori sudaužyti ligšiolinius rėmus, tačiau juose lieka". (M. K. Čiurlionis, Apie muziką ir dailę, Vilnius, 1960).

Zvelgdami ir stebėdami j Čiurlionio tapybos darbus, lengvai pastebime, kad kasdienybė jo neviliojo. Jį matome, kaip atsiskyrėli, sėdintis ant aukšto kalno, ramiai bemažantį apie erdvę ir amžinybę. Jis yra mistikas, panteistas. Oriento filosofija - Japonų tapyba, Indų raštai giliai įtakojo Čiurlionį. Žmogaus pasipatigumas ir jo santykis su gamta Čiurlionį žavėjo antgamtinis pasaulis jį stebino ir savo tapybinuose cikluose, kurių jis sukūrė 11, stebime Čiurlioniską Visatos dramą. Net ir ten, kur Čiurlionis atskleidžia lietuviškąjį Džukijos peizažą, erdvė, monumentalumas ir mistika yra vyraujantys veiksniai. Nežiūrint daugelyje jo darbų techninio neįbaigtumo, netobulumo, o kai kur ryškiaus skubotumo, vieno dalyko Čiurlioniu negalima prikišti: jis nesismulkino detalėse, o siekė visumos! Galima tik spėti, kad minčių ir idėjų sriautas Čiurlionyje buvo toks stiprus ir galingas, jog paveikslu stilistinis vienišumas ar atskirų paveikslu dalių išbaiminimas labiausiai dėl to ir nukentėdavo.

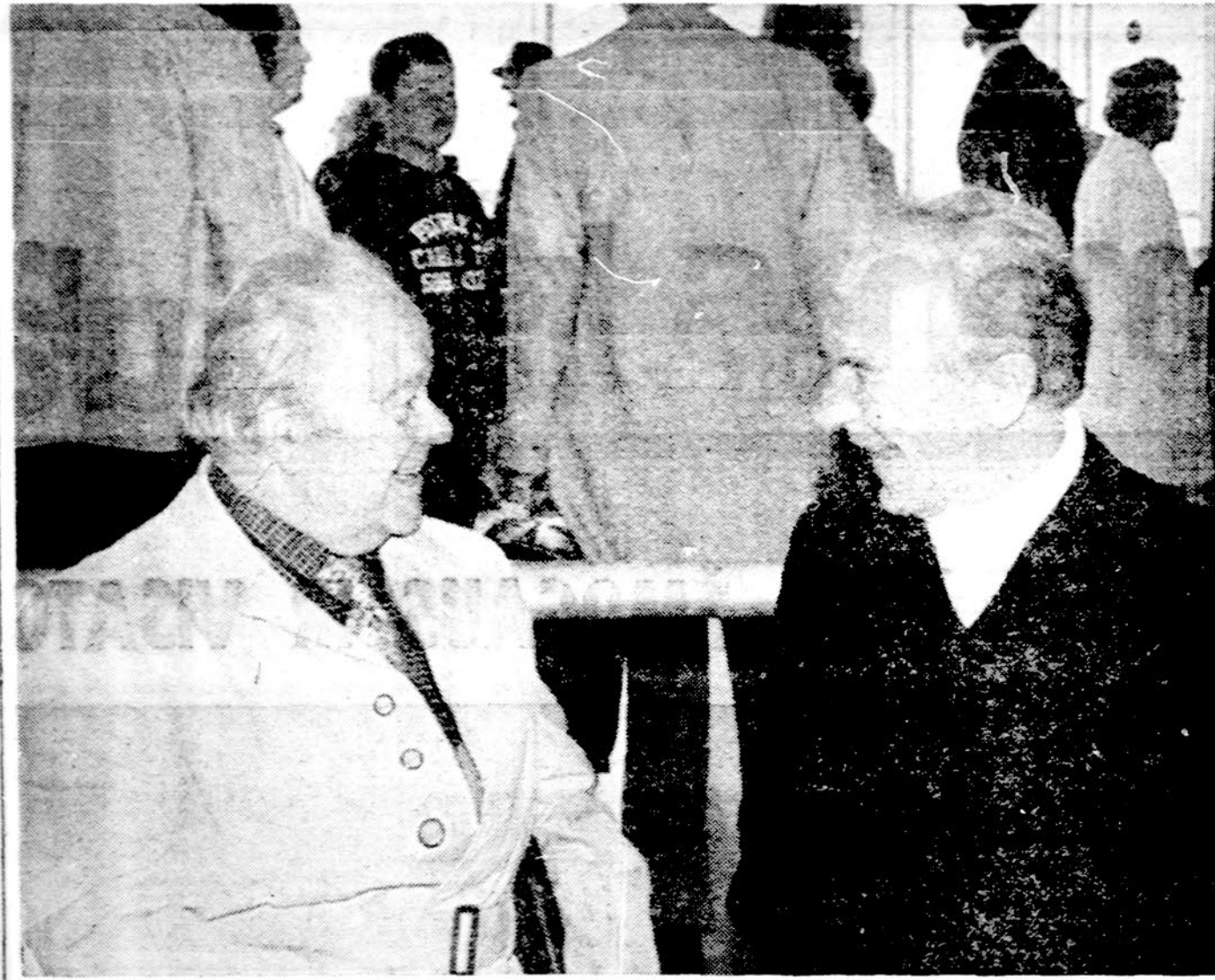
Fenomenalus tematikos įvairumas, vaizduotės platumas ir idėjinė gėlmė ir yra tie pagrindiniai bruožai, kurie Čiurlionį pastaato virš vietos ir laiko ribų. Tiesą, kad Čiurlionio kūryba gimė ir formavosi Lietuvos tradicijų ir gamtos įtakoje, puoselėjama ir ugdoma; tiesa, kad Čiurlionis yra pirmasis lietuvių dailės miltinas, bet tiesa yra ir tai, kad jo kūryba priklauso ne vien lietuviams ir jo atvertas vaizdinis pasaulis priklauso visam meno pasauliui. Leiskite man pacituoti Lietuvoje gimusio meno filosofo ir kritiko Bernard Berenson žodžius: "Istorija yra pasakojimas, kaip žmogus tampa sužmogėgintas". "Meno istorija yra pasakojimas, kuo menas prisidėjo, šio tikslo siekiant" (Aesthetics and History, By Bernard Berenson, 1954).

Čia, iševioje, negalėdami grožėtis M. K. Čiurlionio kūrybos originalais, bent jo paveikslų reprodukcijas ar skaidres stebėdami, darykime šitaip:

1. Bandykite prisiminti, kad kiekvieno dailės kūrinio elementai yra: pusiasavyra, pavaldas, forma, erdvė, šviesa, spalva, judesys. Tai tik keli elementai, kuriuos paveiksle galima greit atpažinti ir suprasti, kaip dailininkas jais operuoja ir juos koordinuoja. Itikinantį visuma ir susumuoja dailininko meistriskumą, sukuria naują tikrovės iliuziją.

2. Žiūrėdami Čiurlionio paveikslus, bandykime atkurti jo veiklos, lankytų vietovių, jo gyvenimo ir jo raštų, laiškų ir muzikinės kūrybos momentus. Bandykite atkurti jo gyventojų epochą ir prisiminkite tu laikų įvykius Lietuvoje. Palyginkime minytę jo paveikslus su anuometine meno kūryba Vakarų Europoje ir kaimyninėje Rusijoje. Bet labiausiai bandykime telktis į Čiurlionio - dailininko pastangas suformuoti vaizdinę idėją, kuri tuo metu jam labiausiai rūpėjo ir bandykime suformuoti savąjį žvilgsnį, kaip jam tai pavyko. Kokias asociacijas ir jausmus mums sukėlė jo tas ar kitas paveikslas.

3. Bandykite žiūrėti į Čiurlionio paveikslika kaip ir visuma, o ne į atskiras detales. Pažiūrėkite, kur yra dailininko paveikslų dėmesio centras. Pamastykite, kodėl jis yra toje, o ne kitoje vietoje. Pabandykite palyginti jo paveikslų linijų, formų ir spalvų ritmą ir nuotaiką su jo muzikos

Stasys Yla atsiveikina su Jurgiu Jankum Rochesterio aerodrome

Pasivaikščiojimas pro juodą butelį, Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

Mielas Kazys,

Atsimenu, mama turėjo tokį visiškai juodo stiklo butelį. Tokį juodą, kad nė prieš šviesą negalėjai matyti, ar jis tuščias, ar kas nors dar yra. Dažniausiai jame laikydavo avičių uogienę, ir net pačiai mamai, tur būt, sunku būdavo pasakyti, kiek dar jos yra likę, bet reikale vis dar keletas lašų iškrisdavo. Kai karštis kurį paguldavo į lovą, ji visada skudėdavo virš šiokių ar tokių žolių arbatos, ir ją gerokai įkratydavo iš to juodojo butelio avičių, ir karštis nuslūgdavo. Su uogienėmis buvo ir kitokių butelių, bet man tas tik vienas buvo pilnas gydomos galios. Syki karštis emė guldyti visus iš eilės. Du broliai jau gulėjo, aš atnešiau kelis glėbelius malkų tokiomis suminkštinėjusiomis kojomis, kad stabterėjau prie trobos slenkščio, nesibitiukėdamas per jį peržengti: jis staiga pasidarė toks aukštas, kaip šulinio rentynys. Numetes malkas po priežeda, nuėjau į trobos kampa ir įgriuvau į mamos lovą. Emė toks snaudulys, ne snaudulys. Jutausi kaip slogtis bernų mirdomas Rūkeje. Panirstu įtamsia, karštą juodu, persivertiu, vienu galu išnyru aukštyn, ir vėl drumbulkštį ir karštą juodas gilumas. Ir keičiausia, kad pats stoviu ant Rūkės krančio ir žiūriu, kaip nardau po juodą karštumą, taip iš lėto, vis nerangiai pasukaliodamas, kaip sunkiausias, metų metus vandenyje primirkęs slogtis. Drumbulkštį vienu galu, išnirstu kitu, vėl drumbulkštį ir vėl drumbulkštį.

JURGIS JANKUS

Nugi tu, vaike, karštesnis už ugnį! - išgirstu motinos balsą pro raudoną rūką ir pajuntu šaltą ranką ant kaktos. - Tuoj padarysiu arbatos su avičiomis. Rytoj reikiai parvežti daktarą. Kai visi taip gula, tai nebe iš gera. Toks karštis gyvą gali sugdinti! - girdžiu jos žodžius nebe kaip žodžius, bet kaip rausvus dūmų kamuoličius. Ir indai taip pat kamuoliškai barška, ir vanduo kamuoliškai šliuksni.

- Iš juodojo butelio... - pasakau ir matau savo žodžius plunkančius juodu Rūkės vandeni. Ne eite nuėinančias, bet taip sunkiai plunkte plunkančius, lyg kojos jiems kilmptų ligi pat šakumo. Jie plunka, plunka, nuskesta ir nebeiškyla.

- Iš juodojo butelio... - spiliuju.

Motina išgiršta.

- Iš sluojkėlio, vaikuti. Pilną šaukštą įdėsiu. Išgersi, pamatysi, kaip karštis užges.

- Iš juodojo butelio... - spyriuos. - Aš noriu iš juodojo... - Vaikuti, kad juodajame šiemet ne aviėtis. Tėtė pavasarį krienų prikimšo.

Žinau, atsimeinu. Tėvas tarkavo lauke atsidedęs ant kaladės, kad vėjas nuneštų stiprumą į laukus. Aš tyčia tūpiu prieš vėją, kad krienų stiprumas ištraukė ašaras, o paskum abu su tėvu juokėmės, bet dabar žinau, kad tik iš juodojo butelio man karštį teugėsins, ir derusi su motina, ir juntu, kaip ašaras pradeda plūsti iš akių. Didelės ir raudonos, kaip vyniniai obuoliai nuo skiepo.

- Mamute, tik iš juodojo butelio...

Tėvo nematau, bet jis stovi čia pat ir sako motinai žodžius, kurie vienas po kito krenta į Rūkę, skęsta, kaip paleisti akmenys ir aš nė vieno nespėju suprasti. Motina vis tiek atneša juodąjį butelį, mėgina išaiškinti, kad jame nebe aviėtis, bet krienai, kurių net po kruopelę nenoriu užsidėti nei ant kieto kiaušinio, nei ant virtų kumpio. Tas aiškimas meta mane į išgastą, kaip į verdantį vandenį. Jeigu butelį nuneš atgal, žinau, kad nebeįgyšiu. Nebepagyšiu, kaip nebeįgyšiu sesuo Onutė ir brolis Antanas. Juodu degė, degė, o paskum paguldė

jame pašvilpauti, o jis pats iš savės niekada nieko neparodo.

Yla, įsimašė ir pro šalį skubančią minią, nors ir yra toks pat, kaip visi kiti, bet nėra nei tuščias, nei piktumo dėmeryčių priminkęs. Jis pritvinkęs ir tai beveik ligi sprogioms, bet pritvinkęs gerumu, taurumu ir nei galo, nei krašto nežinančiu darbštumu. Todėl nepaprastai buvo smagu, kad jis Broniaus Krokio rūpėščių, pakeliui į Chicago ryžosi stabterėti ir pas mus. Ne tik stabterėti, bet dar ir pasidalinti su ročeteriečiais savo mintimis apie Čiurlionį.

Su Stasiju Yla pasitaikė susipažinti, kai jis, vokiečių okupacijos metu, grįžęs iš Vokietijos, emėsi ruošti iškilmingą šv. Kazimiero akademiją. Planai buvo dideli, bet viskas atsimušė į geležinę okupanto valią. Vis tiek toji Kazimierinė šventė buvo surengta žymniai mažesniu mastu Sančių gimnazijoje. Netrukus po to ir pats Yla buvo išvežtas į Stuthofą, kurį ir po tiek metų tebeatsimena su siaubu, o kartu ir su sunkokai apibrėžiamu dėkingumu, kad tai buvo nepakartojama proga glaudžiai

- DR. ANNA BALIUNAS**
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą
- DR. K. G. BALUKAS**
Akmenija ir moterų ligos Ginekologinės Chirurgijos
6449 So. Pulaski Road (Crawford)
Pirma ligoninė pagal susitarimą (Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei neatsiliepia, skambinti 274-8012
- DR. VL. BLAZYS**
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marguete Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezid. tel. WA1brook 5-3045
- Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
- DR. PETER T. BRAZIS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet.
antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarimais.
- Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
- DR. EDMUND E. CIARA**
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.
- Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
- DR. E. DECKYS**
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybtė - Nervų ir Emocijėms Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
- Rezid. tel. - GI 8-6873
- DR. W. M. EISEN-EISINAS**
AKUŠERMA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 2-0061.
- Tel. - BE 3-6895
- DR. A. B. GLEVECKAS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybtė Akių Ligos
3907 West 106rd Street
Valandos pagal susitarimą
- Ofiso telef. PR 8-2220
- DR. JANINA JAKSEVICIUS**
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2686 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.
- Ofs. PO 7-0000 Rez. GA 3-7278
- DR. A. JENKINS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą
- DR. K. A. V. JUCAS**
488-4441 - LO 1-4605
Jei neatsiliepia 561-1070
ODON LIGOS - CHIRURGIJA
Ofisai: 1802 No. Western Avenue
8214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą
- Vien telefonai 652-1581
- DR. F. V. KAUNAS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 48th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-8 Trečiad. ir šeštad. tik susitarimais
- Tel. ofiso ir buto OLYmpe 2-4159
- DR. P. KISIELIUS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį.
Šeštadieniais 12 ir 4 val. popiet.
- Tel. REliance 6-1811
- DR. WALTER J. KIRSTUK**
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. užsaryta.
- Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9861
- DR. J. MEŠKAUSKAS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybtė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarimais
- Tel. 778-6565
- DR. VIDAS J. NEMICKAS**
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą
- Tel. - 282-4422
- DR. ROMAS PETKUS**
AKIŲ LIGOS - CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą
- DR. FRANK PLEČKAS**
OPTOMETRISTAS
(Kaiba lietuviškai)
2618 W. 71st St. - Tel. 737-6140
Tikrinais akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
- Val. pagal susitarimą. Uždaryta treči.
- DR. LEONAS SEIBUTIS**
INKSTŲ, PSLERIS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakarė.
Ofiso tel. 776-2890; rez. 448-6540
- DR. J. J. SIMONAITIS**
GYDYTOJAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GE 6-0817
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.
- DR. VYT. TAURAS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 60th St.
Tel. PRRoscoe 8-1323.
- Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 6 val. ir nuo 6 iki 8 v. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kita laiku pagal susitarimą.
- Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-0195
- DR. V. TOMASONIS**
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad. ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 - iš anksto susitarimais
- Tel., Ofiso PR 6-6446
- DR. F. C. WINSKUNAS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad., pagal susitarimą
- Ofiso tel. 586-3166; namų 636-4050
- DR. PETRAS ŽLIOBA**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 2-4 ir 8-9, trečiad. ir šeštad. pagal susitarimą

Perskaite "Drauga", duokite jį kitiems.

Kai žmogus nenulenkia galvos

Sergejaus Kovaliovo teismo parašėje

AUSRA-MARIJA JURASIENE

Apie Tarybų Sąjungoje vykstančių politinių teismų "teisingumą", prilygstantį farsui, netenka plačiau kalbėti. Tą žino net ir palaimintoj nežinioj gyvenanti pati liaudiškiausia liaudis, kiekvienas net ir mintimis "nenusidėjęs" tarybinis pilietis, sąmonės gilumoje bijodamas, kad vieną gražią dieną gali būti už ką nors nuteistas ir pasiūstas į lagerį, jeigu to prireiks partijai. Kaltės jausmas privalo būti istoriškai įdiegtas kiekvienam tarybiniam žmogui, — tai totalinės sistemos pagrindas, grūdinamas jau daugiau kaip penkiasdešimt metų teismais, kalėjimais, lageriais, tardymais. Ir kai teisiamas žmogus, išdrįsęs atvirai stoti ginti teisybę ir žmogaus teises, dalis šios visuomenės nebepajėgia pikintis, — juk jis išdrįso... O mes?"

SERGEJAUS KOVALIOVO teismas buvo ilgai ir kruopščiai ruošiamas, ir data, matyt, buvo parinkta — kaip "atkirtis" Norvegijos parlamento premijų komitetui — Nobelio taikos premijos įteikimo išvakarėse. Tik vargu ar šio teismo režisieriai teisingai buvo numatę šio spektaklio pasaulinį rezonansą, kuris šiomis dienomis byloja ne juo naudai. Akademikas SACHAROVAS, kurio vieta šią savaitę turėjo būti Oslo iškilmėse, kelias dienas stovėjo Vilniaus gatvėje, šaltyje, prie Aukščiausio teismo rūmų su dvidešimčia kitų atvykusių iš Maskvos žmogaus teisių gynėjų, laukdamas nuosprendžio savo bičiuliui, savo bendraminčiui Sergejui Kovalioviui. Sacharovas tris kartus prašė įleidžiamas į teismo salę. Jis reikalavo būti liudininku šioje byloje; jis reikalavo, kad būtų teisiamas kartu su Kovaliovu, nes dokumentai už kuriuos Kovaliovas teisiamas buvo rašyti kartu su juo. Į visus jo prašymus buvo atsakyta neigiamai, kaip ir į prašymą leisti išvykti į Oslą atsiminti jam paskirtos Nobelio premijos. Ir tai vyksta dabar, kai vos keli mėnesiai praėjo po Helsinkio Baigiamojos akto pasirašymo. Ir jo bendražygis Kovaliovas buvo teisiamas ir pasmerktas už informacijos perdavimą, už tai, ką laiduoja Helsinkio dvasia.

Sergejaus Kovaliovo teismas sunkiai paaiškinamas normalia logika. Kodėl jis buvo suimtas Lietuvos saugumo rankomis ir beveik prieš metus iš Maskvos lėktuvu atgabentas į Vilnių ir beveik dvyliką mėnesių laikytas Vilniaus saugumo izoliatoriuje ir tardytas, gabenant žmones iš Maskvos? Kodėl jis teistas Vilniuje ir lietuvių teisėjų rankomis, kai jis yra Maskvos gyventojas ir jo tariamai nusikalstama veikla vyko Maskvoje? Kodėl atvirame teisme negali dalyvauti žmonės, kurie nori ir kurie turi ką paliudyti šioje byloje? Net ir vienintelis iš netiesioginių kaltinimų, ryšium su "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" nėra oficialiai skelbiamas. Bet turint galvoje Tarybų Sąjungos politinių teismų praktiką, nesiskaityti su jokia etika, įstatymais ir teisingumu, priimkim ir šį teismą, kaip dar vieną beteisiskumo paliudijimą. Tą patvirtina ir TASSO išpūstas faktas, kad teisiamojai reikalavimas įteikti į salę liudininkus ir duoti jam Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją yra traktuojamas, kaip grubus teis-

mo įžeidimas. Kaltinamasis buvo išvestas iš teismo salės, o teismas vyko toliau, jam nedalyvaujant. Šie faktai kalba patys už save.

Kas gi yra šis "valstybinis nusikaltėlis", taip uždarei ir kartu skandalingai teistas Vilniuje?

Štai keletas sausų biografinių duomenų. Sergejus Kovaliovas, gimęs 1932-ais metais, yra baigęs Maskvos Valstybinį universitetą; biologijos mokslų kandidatas, mokslininkas elektrofiziologijos srityje. Iki 1969-tų metų jis buvo Maskvos Valstybinio universiteto vyresniuoju moksliniu bendradarbiu, iš šių pareigų turėjo pasitraukti dėl savo visuomeninės veiklos, būdamas Žmogaus teisių gynimo Inicjatyvinės grupės nariu ir steigėju. Nuo 1969-tų iki arešto 1974-tų metų gruodžio 27 d. Kovaliovas dirbo bandomoje žuvininkystės stotyje, gilindamasis į "dirbtinės cheminės mutagenės problemą". Pirmą kartą buvo išaiškintos sąlygos, kuriose mutagenai daro stimuluojančią įtaką žuvų augimui ir išsivystymui. Kovaliovas yra paskelęs daugiau kaip 60 mokslinių darbų. Jo žmona — Liudmila Boicova; jie turi vieną vaiką.

Būdamas aktyvus žmogaus teisių gynėjas, Kovaliovas yra pasirašęs daugelį raštų, kreipimųsi ir pareiškimų įvairioms instancijoms, ypač nuo 1968-ųjų metų. Kaip pavyzdžiui, laiškas Brežnevui dėl įstatymų nesilaikymo Pavelo Litvinovo proceso metu (68.10.9), atviras laiškas Aleksandrui Ginzburgui ginti (1968-tų vasaris) Inicjatyvinės grupės nariu atvirai laiškei Jungtinėms Tautoms (1969-tais ir 1970-tais metais), pareiškimas ryšium su Varšuvos sutarties šalių kariuomenių įsiveržimo į Čekoslovakiją metinėmis (60.8.20), laiškas dėl nuosprendžio Bukovskiui; Inicjatyvinės grupės, laiškas dėl 10 normalių žmonių uždarymo į psichiatrinės ligonines ir daug kitų. Vienas iš paskutinių laišku, rašytų kartu su akademiku Sacharovu, buvo "Spalio 30-tos dienos" pareiškimas, ryšium su politkalinio diena ir pagaliau kreipimasis dėl Vladimiro Osipovo arešto. Po to pats Kovaliovas buvo suimtas, šiandien jau nuteistas aukščiausia bausme ir jam paskirta dalia tų, kuriuos jis gynė, rizikuodamas savo laisve, aukodamas tam savo mokslinę veiklą, ir asmeninį gyvenimą, kaip ir jo artimas draugas Andrejus Sacharovas.

Šiandien vėl skamba akademiko Sacharovo žodžiai, pasakyti sekančią dieną po Kovaliovo suėmimo: "Tai didelės, tyros ir tvirtos dvasios, begalinio altruizmo vyras. Visai neseniai aš svarsčiau su juo Naujųjų Metų kreipimasi dėl amnestijos politikaliniais. Šiandien jis pats yra tokioje būklėje. Formali arešto priežastis buvo kaltinimas, liečiantis "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" leidimą Lietuvoje... Man tai atrodo patogi dingstis valdžiai, kad teismas vyktytoli nuo draugu ir nepasiektų viešumos". Taip prieš metus rašė akademikas Sacharovas. Jis tešė: "Kovaliovo, gabaus ir talentingo asmens, gyvenimas, daugelį metų buvo skirtas žmogaus teisių gynimui, kovai už

(Atkelta iš 4 pusl.)

Nuotrauka iš Vilniuje išleistos brošiūros "Lietuva"

Marelės pasaulis Nijolė Suvaitytė

I

Tikėjo Marelė teisybę,
suėmė jos pusbrolių,
nekleusė ji už ką,
tik nešė kalėjimą duonos kepalus,
skilandį, sūrį...

Suėmė Marelės dėdiene,
tardė pusdienį,
paleido,
nekleusė Marelė už ką,
nešė dėdienei braškių, grietinės
ir vis už vieną, už kitą
pusbalsiu karoliukais maldeles skaičiavo...

Suėmė Marelę,
atėmė maldaknygę,
atėmė rožančių,
nekleusė ji už ką,
tik teisybės nebeieškojo,

II

Dalindavo Marelė savo skatikėlius daugeliui,
skarelėn išukus, nešdavo pas kaboją,
kad žaidre pakaitintų,
ant priekalo kėjų padaužytų,
idant didesnį būtų,
lengviau į daleles dalintų,
kad galėtų atiduoti Dievuliui, kas Dievulio,
pomii, kas pono,
savęs nenuskriausdama, dalelytę
pasilaikydama

Dabar gyvena Marelė be rūpestėlio —
visus skatikėlius kaip vieną
Didžiojo Brolio kisenėn sudea

III

Dūlina Marelė namon iš turgaus,
spūdina betomotu vieškeliu,
nešasi braškių, pieno...

Paplyšta maišelis,
pabyra braškės, pasipila pienas —
nei verkt, nei pykt...
Tik topteli Marelėi mintis.

Ką gi,
išėjus iš apyvartos medui,
pažadėtoji žemė teka pienu ir braškėm —
nieko nėra amžino...
Ir kiūtina namolei.

IV

Daugiausia Marelė tyli,
tik pravers burną,
strykt ir išsoka varlytė,
išsižios kitą kartą,
džvangtelė auksimukas —
ir taip blogai,
ir taip negerai —
nei varlytė nuslėpsi,
nei auksiniai ką ir "po blatu" bemupirksi —
verčiau tylėti...

V

Laidoja Marelė brolius,
lopo marškinius,
skaičiuoja kulky išdrėkstas skylės:
dvi broliui, išėjusiam kariauti,
nė vienos — broliui, neišėjusiam kariauti.
Ir nesuvokia Marelė,
kaip kartais du lygu dviem,
o kartais — nė vienam...

VI

Eina Marelė gatve,
skaičiuoja "angelus sargus"
ir džiaugiasi:
prie Pono Dievo tik vieną angeliuką
žmogus teturėdavo,
o dabar.

ant kiekvieno kampo,
tautinius kaklaryšius pasirišę,
sergi.

VII

Marelėi ir liūtis metu saulutė šviečia,
ir gyventi miela,
nors tikina draugai,
kad džiaugtis nevalia:
pasaulis pilnas neteisybės, melo...

Marelė liūdi, kanarėlei mirus.
Iš šiaudų pindama krepšėį-karstą
rauda,
o draugai tikina,
kad verkt dėl paukščio nedera —
juk žmogui tiek skriaudos pasaulių daroma...

Marelėi pinigas — kaip pienės pūkas vėjuje:
kartais duonutės trūksta,
o perka rožes
mirusios sesutės kapui padabinti,
ir piktinas draugai,
kad pinigais eikvoja,
ir draudžia, sako,
kad be reikalo save tik skriaudžia...

Draugai Marelę peikia ir gyventi moko,
o jina klausos,
šypsosi
ir šildosi savo pasaulio saulės šilumoj...

VIII

Marelė niekam neprasitaria,
kad kartais,
traukdama užuolaidą,
tarytum grotas
užgauna pirštais
ar, gėles raškant,
erškėčio dyglįs
spygliuotas vielas primena,

o kartais minty skundžiasi,
kad kojas taip sunku pakelti,
lyg surašintos būtų.

Ir jaučiasi Marelė kartais prislėgta
ir kartais daužos, blaškosi narvely,
bet niekam neprasitaria, nesako,
nes žino gi,
kazi tai tik per lakios vaizduotės
ryškus požymis.

IX

Marelė matė išprotėjusio tėvo tragediją:
siaura čiurkšlė
pamažu sunkėsi iš nedidelės skylutės
sūnaus krūtinėje,
o tėvas, nepaleisdamas šautuvo,
viena ranka grubiai kirpo
sūnaus netvarkingas garbanas,
tyliai kartodamas: dabar
tu būsi panašus į žmogų,
dabar...

Marelė seka akimis
pirštuose suspaustą šratinuką,
siaura linija braukantį
eilėraščių žodžius,
ir girdi balsą, garsiai kartojantį: dabar
tai geros eilės
dabar...

Marelė lygina,
atsimena
ir mokosi.

X

Marelėi kapinės antri namai:
Ji Kiprui atneša
garsajuostėje arijas Noreikos,
Krėvei-Mickevičiui ji skaito "Katedrą" ir
"Mindongą",

o Putinui šypsodamosi skina tik erškėtrožės
ir neša purpurinį šiedą ir rauda Severiūtės
ašarom,

jaunučiui Tarabildai drobės skiautę dovanoja
ar Viktoro Petravičiaus ekslibrisą nupiešti
bando,

o pas Mačernį atskuba tiesiog iš kaimo,
suskirdusių delyn išskultą pirmą grūdą
slėpia po velėna,
vidurnaktiais dalinasi giliausiom sielos
kančiomis

gyvena ji viena kaip pirštas,
tačiau ne vienisa:
Marelėi kapinės antri namai.

XI

Marelė gyvena,
kaip aklas senis akordeonu groja —
kartais pataiko,
užgauna pirštais baltus klavišus,
ir džergžteli, atsliepia
surūdiję akordeono plaučiai,
kitąkart nepataiko —
užgauna nebylę akordeono širdį,
ir... nieko,

bet
visuomet linksmai —

toksai aklo senio grojimas,
toks ir Marelės gyvenimas.

XII

Kartoja ir kartoja Marelė:
kaip čia gera gyventi —
tik gyvenk ir norėk,
o Marelė klusni:
ir gyvena,
ir nori,
ir nori,
ir nori...

XIII

Marelė Vilniuje vakarais išsina pasivaikščioti,
paminklus apžiūrėti,
žemaitėi ašarų nušluostyt.

Ir pastebi Marelė kartą
aikštės vidury
nuo apsiausto lyg kažką lašant,
varvant,
ir tyliai artinas,
akių mūelsti nepajėgdama,
suvilgo pirštus
ir prie lūpų prineša —

ir užsimerkus,
užėmus kvapą,
lyžteli:
tai tik vanduo!
Ar gali būti?
Tik vanduo..

XIV

Mėnulio pilnatis.
Pamišusi Marelė
skudurus velėja tvenkinį
ir, prie ratelio
sėdėdama,
niūniuoja,
verpia pakulus ir plaukus.

Pamišusi Marelė
laukia laumių,
ilgaus, plonais pirštais,
iššaukiančių juoką,
nenumaldomų,
nebijančių nevilties,
nepaisančių vilties.

Mėnulio pilnatis.
Pamišusi Marelė
mirties-išganymo
iš pasakų pasaulio laukia.

XV

Važiuoja Marelė iš darbo namo troleibusu,
ant nusiūklusių kojelių
vos bėpastovi.

Ir paprašo vaikiu
užleisti jai vietą,

o vaikas apsidairęs
dambtelį panosėj:
o kam, boba, kojas turi?

Ir susimąstė Marelė:
tikrai,
kam kojules ji turinti?

Pamąsto,
pagalvoja
ir spiria vaikiui į blaūzdą.

XVI

Vakarais Marelė gula suveltai plaukais,
ryte žuvelių šukelėm šukuoją,
pina kasas,
kaspinėliu suriša
ir, atsegus jas nuo baltos plastmasės
sviedinio,
pritvirtina prie savo galvelės —
bernelis džiaugiasi glotniom kaselėm,
o Marelė džiaugiasi vystoma technika.

Poezijos pilnatis pėdsakais

Bernardo Brazdžionio poezijos vakaras, kurį gruodžio 6 d. surengė Los Angeles Lietuvių Fronto Bičiuliai, ilgai išliks žmonių atmintyje. Gailiuosi, kad po ranka neturėjau magnetofono ir neišrašiau taip įdomių, sąmojingų poeto pasipaskojimų ir skvarbaus eilėraščių skaitymo. Šv. Kazimiero parapijos salė, nuo scenos iki durų užlieta žmonėmis, buvo entuziastingai imli kiekvienam jo žodžiui.

Is kur tas susižavėjimas Brazdžioniu? Atsako toli ieškoti nereikia. Svarbiausia priežastis — tai poeto nuolatinė šiluma žmonėms. Todėl ir žmonės tuo pačiu atsilygina. Gimsta natūrali širdžių sąveika. Žavesys taip pat glūdi Brazdžionio iškalbos įtaigume. Sąmojumi, autoironija, žvaliu gestu, nuoširdžiu atvirumu bei draugišku savo bičiulių paminėjimu jis patraukia klausytoją. Dažnai auditorija ir juokiasi, ir ploja. Scenoje Brazdžionis yra įvairus: čia žemiškai konkretus, pasiruošęs pasakyti tikrovišką anekdotą iš savo praeitės, čia pranašiška grūmojantis Blogiui, čia vėl pasinėšęs pakilti į numylėtų simbolių aukštumas.

Toks Brazdžionis buvo ištisą vakarą — reljefiškas gamtos, epochos ir savo sielos hieroglifų aiškintojas.

Rašytoja Alė Rūta įvardiniame žodyje "Apie poetą" spalvingai prisiminė savo pirmuosius sąlyčius gimnazijoje su jaunu ir garsiu poetu Brazdžioniu. Šalia Aleksandriškio ir Binkio, tada jis buvęs lygiavertis geros poezijos skleidėjas. Po to, pirmoje vakaro dalyje, Brazdžionis ėmė keiliauti poezijos pilnatis pėdsakais nuo pirmųjų pastangų atspausdinti eilėraščius "Židinyje". Įdomiai pakomentavo daug kritinio triukšmo savo laiku sukėlusį eil. "Mūrininkas". A. Jakšto išvardintas "bežbožniku", jis padaręs pataisymus, bet tada užrūstinęs prelatą Jūrą. Paskaitė prof. Ramūno mėgiama eilėraščių "Išmilyšiu aš jūrą mėlyna...", kur paskutinėje eilutėje onomatopėjiškai pavaizduotas jūros ošimas. Kartą kritikas J. Grinius rado ydą Brazdžionio kūryboje, būtent — visišką erotikos nebuvimą. Dėl to Brazdžionis paaiškino,

jog erotikos sąvoką savo poezijoje pakeitęs į meilės sąvoką. Pripažino — visa gyvenimą mylėjęs tik tris moteris: savo motiną, seserį ir žmoną. Jo polinkis į pranašystes vieniems patikęs, kitiems ne. Vis dėlto savo eilėraščiuose intuityviai išspranašavęs ne vieną mūsų epochos negandą, net energijos krizę.

Antroje dalyje, be kelių anktyvesnių kūrinių, poetas su gyvais komentarais paskaitė ir naujausių iš spaudai paruošto rinkinio "Lyra ir satyra". Tai ne humoras, ne šiaip sau juokas, o tikroji, mūsų egzistencijai giliai paliečianti poezija. Paskaitė ir iš dramos "Vaidila Valiūnas" II dalies.

Brazdžionišką Vytės Nemunėlio kūrybą vaikams švelniu "Meškiuko Rudnosiuko" deklamavimu pademonstravo pats jauniausias jaunuolynas — šeštadieninės mokyklos auklėtiniai: Andriūtė Giedraitytė, Auris Jarašūnas, Ingutė Nelsaitė, Aidis Palubinskas, Bitutė Trotmanaitė, Dailė Venckutė ir Pauliukas Viskanta.

Eilėraščių "Ažuolas" gražiai padeklamavo Viltis Jatulienė, o moterų kvintetas — Dalila Mackialienė, Valerija Irlkienė, Viltis Jatulienė, Inga Tumienė ir Raita Urbanienė — kilniu misterišku būdu atliko pakilų "Keleivio talismaną".

Birutė Dabšienė padainavo trijų vietinių kompozitorių — G. Gudauskienės, B. Budriūno ir O. Metrikienės — dainas, parašytas Brazdžionio žodžiais. Itin subtiliai nuskambėjo O. Metrikienės "Anapus žvaigždės". Tikrai melodingai niuansuota, gairi daina, tinkanti solistės lyrinei balso kultūrai. Raimondos Apeikytės fortepijono palyda buvo puiki.

Nuo scenos į auditoriją žvelgė darnus scenovaizdis — svarbiausių poeto knygų viršelių kompozicija, nupiešta dail. Ritos Bureikienės. Tai jau ne pirmas dailininkės įnašas į literatūros švenčių apipavidalinimą.

LFB literatūros vakarų dešimtmėčio proga sveikinimus prisunė kai kurie anksčiau pasirodę rašytojai. Juos paskaitė N. Z. Brinkienė ir J. Kojelis. Čia pat Brazdžionis buvo apdovanotas la-

Los Angeles Lietuvių Fronto Bičiulių ruošiamų literatūros vakarų programų dalyviai ir talkininkai, dalyvavę jubiliejiname literatūros vakare gruodžio 6. Iš kairės: (dalinai matoma) Rita Bureikienė — scenos dekoratorė, Jurgis Gliauda, Danutė Mitkienė, Valė Irlkienė, Raita Urbanienė, prel. Jonas Kučingis, Viltis Jatulienė, Aldona Brazdžionienė, Dalila Mackialienė, Bernardas Brazdžionis, Pranas Visvydas, Birutė Dabšienė, Alė Rūta, Bronius Budriūnas, Linas Kojelis ir P. Algis Raulinaitis (trūksta pianistės Raimondos Apeikytės).

bai skoningu Vyties paveikslu. Visų poeto išleistų knygų paroda, kurios ruošia rūpinosi arch. Edmundas Arbas, žavėjo savo patraukliu išdėstymu. Tiesiog sunku perkąsti faktą, jog Bernardas Brazdžionis, nežiūrint iš-eiviškų sielvartų, yra išleidęs to-

kį apstą poetinės literatūros. Ypač krito į akis Vytės Nemunėlio knygų įvairumas. Todėl galima drąsiai prie anksčiau sumintų trijų poeto malių (motinos, sesers, žmonos) pridėti ir jo didžiąją meilę vaikams.

Pr. V.

PASIVAIKŠČIOJIMAS PRO JUODĄ BUTELĮ, STASĮ YLĄ IR MIKALOJŲ K. ČIURLIONIŲ

(Atkelta iš 2 pusl.)

džiau pažinti ir save ir žmogų apskritai. Juk ten buvo ypatingos sąlygos peržvelgti tą juodąjį stiklą, normaliam gyvenime rūpestingai saugantį žmogaus vidinį veidą. Kai dabar metu akį į anų dienų atsiminimus, ima rodytis, kad anas kazimierinės šventės rengimas ar nebus buvęs paskutiniu akstinu kun. Stasį parinkti į Stuthofą "akademiją". Jiems juk rūpėjo išjungti iš lietuviškojo gyvenimo žmones ne tik išmanančius, ne tik sugebantčius organizuoti, bet ir turinčius visuomenėje pasitikėjimą, garantuojantį bet kokio darbo pasisekimą.

Po to mudviejų su kun. Stasiu susitikimai palyginti gana reti, bet bičiuliška kazimierinių dvasia pasiliko. Tiesa, vienas susitikimas buvo palikęs lyg ir mažutį klausuką. Jis Rochesterin retkarčiais užsukdavo vienu ar kitu reikalu. Kiekvienu metu užeidavo ir mūsų pastogėn, ar bent paskambindavo, kad susitiktumėm kur kitur. Vieno tokio užsukimo proga daviau jam ką tik išėjusius "Paklydusius paukščius". Tada pasidžiaugė, padėjo, o po keleto dienų vienas pažįstamas ima ir gražina tas pačias knygas. Sakė: "Yla tų knygų neėmė, tai jis nebeturįs jų kur bedėti!" O tada, bent mūsų kaimelyje, toji knyguotė kai kam pasirodė dideliu būbu, bet kad ji tokia būtų ir kun. Stasiui, kiek nustebeu. Po to dar keletą kartų teko susitikti su juo pačiu, ir kiekvienas susitikimas bent iš viršaus buvo toks pat paprastas ir nuoširdus, kaip visada.

Kartą, vykdamas į Bostoną, panorau pasukti iš kelio, pamatyti Putnamo seselių karalystę, o svarbiausia — aplankyti kunigą Stasį. Sakiau, apžiūrėsiu jo Pili, apšnekėsim visas jos statymo problemas, bet kur tau — seselės ką tik parvežė iš Neringos pušaičių, tai kun. Stasys jomis Pilies kiemą sodina. Seselės palydėtas, susiradau ir įsijungiau į talką. Jis sodina pušėles ratu apie Pilies kiemą, o aš nešu vandenį. Kai palaisčiau paskutinę, sakau: "Da-

bar einam, aprodyk Pili. Papasakok, kaip statei? Kokios buvo bėdos ir kokie džiaugsmai? Stasys žvilgtelėjo į laikrodį. "Nebėra kada", pasakė. "Septintą valandą vakarienė. Nenuveisim laiką, negausim valgyti". Taip Pilies ir neteko pamatyti tik tiek, kiek mačiau prabėgdamas su kiburu vandens. Dabar, sako, ji jau su stogu ir kuoru. Netrukus žada pasipuošti Kašubos ir Marcūlionių darbais, o gal net ir Jonyno vitražais. Toji Ylos Pilis iš lengva darosi apylinkė ir besidaranti turistų dėmesio centru. Apžiūrėdami Pili, jie išgirsta ir apie turtingos istorijos ir tragiškos dabarties kraštą, apie kurį retas anksčiau vargu ar buvo girdejęs. Daugumai jų Lietuva ne šio pasaulio žodis. Vienu tarpu Pilis buvo pakibus lyg ir ore. Žemę nupirko Lito bendrovė, projektavo išdalyti sklypais, ir pačiai Piliai tebutų likęs labai suspaustas kamputis, jeigu apskritai būtų kiek likę. Tik planas nepraėjo. Vietos savivaldybių nuostatai prieštaravo Lito planams. Tada dalį žemės Litas pardavė, o Pilis liko ant kito, gana padoraus sklypo, kurio likimas dar nėra visiškai aiškus. Jeigu paliks Ylos rankose, greičiausiai išaugs į jaukų lietuvišką parkelį, jeigu ne, — kas gali atspėti.

Eidamas vakarienės sužinojau, kad toji Pilis ir paties kun. Stasio likimui turėjo ypatingos reikšmės. Dėl kraujo apytakos sutrikimo buvo pavojus netekti kojų. Kraujo indu patvarkymo operacija pavyko, bet kojų atsigavimas buvo kitas reikalas. Tada tai jis ir ėmė, kojas vos bepavilkdamas, statyti Pili. Reikėjo nepaprastos valios ištesėti. Taip lengva būtų buvę atsistoti kėdėn, ištiesti geliamas, užtūpusias kojas ir gal baigti dienas vežimelyje. Tik kun. Stasys gyvenime ne to ieškojo. Jis myli savą žmogų ir nori jam ką nors duoti, dalintis tuo, kuo pats jaučiasi pertekęs. Gal pats geriausias pavyzdys — jo planingas darbas su jaunimu. Esu kalbėjęs su visa eile jaunuolių, lankiusių ateitininkų pasaulėžiūrinis kursas, ir stebėjaisi,

KAI ŽMOGUS NENULENKIA GALVOS

(Atkelta iš 3 pusl.)

beteisiškumo kėlima aikštėn. Jis nuo pat pradžių buvo Žmogaus teisių gynimo Inicijatyvinės grupės narys, Tarptautinės amnestijos tarybinės sekcijos narys, pagrindinių kovos už žmogaus teises mūsų šalyje kryptį nustatantių dokumentų bendraautorius ir autorius. Kovaliovas atliko daug gerų ir sunkių darbų be didelio pasigarsinimo. Tai joks atsitiktinumas, kad jam, pavyzdžiui, pavyko sumegzti ryšius tarp Jungtinių Amerikos Valstijų ambasados ir Simo Kudirkos motinos, kas galutinai privedė prie Kudirkos išvadavimo 1974-tųjų metų gegužės mėn. Kovaliovas draugys su Velikanova ir Chodorovič paskelbė, kad bus tęsiamas "Dabartinių įvykių kronikos" leidimas, ir kad jis prisimąs atsakomybę už jos platinimą. Tai buvo bebaimis istorinis išpareigojimas. Bet tuo pačiu metu tai buvo iššūkis tiems, kurie "Kronika" vadino šmeižikišku ir antitarybinu leidiniu, ir tiems, kurie bijojo tiesos ir viešumos. Vakarykštis areštas yra keršto veiksmas už drąsą ir padorumą". Šie akademiško Sacharovo pėrnai pasakoti žodžiai tinka ir šiandien, ir tik tenka pridurti — vakarykštis areštas yra keršto veiksmas už drąsą, padorumą, ir ištvėrmę per tarymus, kalėjimus. Čia cituotas akademiško Sacharovo kreipimasis buvo paskelbtas "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" 15-ame numeryje, kuris pradėdamas "Kronikos" skaitytojų laišku. Ten sakoma: "Neseniai sužinojome apie biologijos mokslų daktaro Sergejus Kovaliovas areštą dėl "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos". Mes, Lietuvos katalikai, meldžiam Dievą šiam mokslin-

kui fizinės ir dvasinės stiprybės. Šiandien pasauliui gyvybiniai reikiama meilės. Jėzus Kristus yra pasakęs: "Nėra didesnės meilės kaip gyvybę už draugus atiduoti" (Jono 15,13). Mes tikime, kad Sergejus Kovaliovas ir kitų aukos neveltui."

Šiandien Lietuvos katalikai dar su didesniu tikėjimu gali pakartoti tuos pačius žodžius, nes Kovaliovui paskirtas kankinimo kėllas, kuriuo yra ėję ir tebėra daugelis dorų lietuvių.

Nutrenkiant šiandien galvą prieš nuteistąjį už teisybę Kovaliovą, man prisimena paskutinė mūsų kelionė iš Lietuvos į Maskvą, kad iš ten išvyktume iš telyvynės, gal būt, ilgam laikui. Vilniaus geležinkelio stotis, gruodžio šlapdrība ant lydiniųjų veidų, būrelis draugų ir nemažesnis būrelis nepažįstamų, paskirtų "palydovų". Dalis jų lipa į tą patį vagoną, sustoja prie langų, akylai sekdami atsiveikiniama ir paskui tylomis budi prie mūsų kupė per naktį iki Maskvos. Ten jie išlipa, skubėdami vykdyti savo kitos paskirties, apie kurią sužinojome sekančią dieną. Tie patys mūsų — gal ir taip gražiai atsitiktinai suderinti — palydovai iš KGB atvyko sumiti ir atgabenti Sergejui Kovaliovą į Vilnių. Tokie likimo paradoksalai ir susikryžaviamai šioje neturinioje logikos šalyje. Šiandien mes laisvėje Vakaruose, lydimi jausmo, kad Kovaliovas baudžiamas ir už mus, kaip ir už visus, kurie nenulenkia galvų, o Sergejus Kovaliovas nuteistas ten, mūsų senojoje sostinėje Vilniuje.

Už ką? - atsakys istorija, kuri išsifruos tuos standartinius, teismų parodiją lydintįs nuosprendžius: "už anitikonstitucinę veikt-

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful
COLOR TV SETS
WHILE YOU EARN 6½% to 7¾% PER ANNUM
*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR
With **\$1,500**
You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.
Or With **\$2,000**
And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.
Or With **\$5,000**
And your money grows to \$5,558.48 in 2½ years.
Or With **\$10,000**
And your money grows to \$10,691.09 in 1½ years.
Or With **\$20,000**
And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control
With **\$1,500**
You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,695.54 in 72 months.
Or With **\$2,000**
And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.
Or With **\$5,000**
And your money grows to \$5,408.95 in 2½ years.
Or With **\$10,000**
And your money grows to \$10,551.95 in 1½ years.
Or With **\$20,000**
And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVISKAI
Enjoy Your TV NOW PLUS
EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6½% to 7¾% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE: 1265 OAKTON STREET, DES PLAINES, ILLINOIS 60016, TELEPHONE: 297-0720

ALMIRA OFFICE: 3434 WEST NORTH AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60647, TELEPHONE: 489-3113

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636, TELEPHONE: 476-7575

GRAŽIAUSIOS DOVANOS JAUNIMELIUI

Birutės Pūkelevičiūtės pasakos

Visos šios knygelės gausiai išpuoštos spalvotom iliustracijom.

PELIUKAI IR PLASTAKES	1.50	40 pusl.
DARŽOVIŲ GEGUZINĖ	1.50	36 pusl.
KALEDŲ DOVANA	1.50	40 pusl.
SKRAIDANTIS PARŠIUKAS	1.50	36 pusl.
KLEMENTINA IR VALENTINA	1.50	36 pusl.
RIMAS PAS KĖSTUTĮ	2.50	80 pusl.

Užsakymus siųsti:
**DRAUGAS, 4545 W. 63rd St.
Chicago, Ill. 60629**
Illinois gyventojai prideda 5% mokesť.

50 metų Lietuvos baletui

J. ZILEVICIUS

Šiais metais gruodžio mėn. 4 d. sukako 50 metų nuo Valstybinio baletu studijos įsikūrimo. 1925 m. gruodžio mėn. 4 d., Tallat-Kelpšai diriguojant, buvo pastatytas pirmas baletu spektaklis "Coppelia". Iki tol baletas pasirodydavo tik operų pastatymuose.

Pirmaisiais mūsų jauno besivystančio baletu mokytojai, kadangi savų dar neturėjome, buvo svetimtaučiai — baletmeisteris P. Petrovas ir balerina V. Karallė. 1930 m. baletui vadovauti buvo pakviestas žymus P. Petrovas, o vėliau J. Kėkštas, Peterburgo Marijos teatro šokėjas. Paskui mūsų baletui vadovavo visa eilė pasaulinio masto garsonybių: Vasiljevas, Zvierovas, Fedorova, Kirsonava. Šių garsonybių šešelyje pamažu brenimo, augo, išliko ir savieji baletmeisteriai — B. Kelbauskas ir J. Jovaišaitė-Olekienė. Per keliolika metų veiklos mūsų baletas išugdė visą eilę savų talentingų šokėjų. Nuo baletu įsikūrimo iki 1940 m. buvo pastatyta 38 baletai. Tame laikotarpyje baletas dalyvavo ir 41-me operos spektaklyje, o taip pat ir keliose dramose.

Buvo pastatyta ir keletas lietuvių kompozitorių sukurtų: J. Gruodžio "Jūratė ir Kastytis", J. Karnavičiaus "Lietuviškoji rapsodija", B. Dvariono "Piršlybos", V. Bacevičiaus "Sokių sū-

kuryje" ir J. Pakalnio "Sužadėtinė".

Garsas apie aukštą Lietuvos baletu lygį pamažu plačiai pasisklido ir užsienyje. 1935 m. Lietuvos baletas buvo pakviestas trijų savaitių gastrolėms į Monte Carlo Casino teatrą ir 4-rių savaitių gastrolėms į Londono Alhambros teatrą, kuris talpina daugiau kaip 5000 žiūrovų. Gastroliuojant Londone, teko išlaikyti ir sunkų egzaminą. Baletu menas Londone labai mėgiamas, o lankytojų skonis rafinuotas ir labai išleptas. Mėnesio bėgyje mūsų baletas Londone turėjo net 32 spektaklius. Dirigentą L. Hoffmeklerį pakvietė pasilikti ilgesniam laikui Londone diriguoti jų baletui.

Sprendžiant iš to, kas pasakyta, Lietuvos baletas turėjo būti labai aukšto lygio ir europinio masto, jei anglų spauda taip labai vertino ir gyrė jo pastatymus. Šioms išvykoms vadovavo baletu artistas ir administratorius Adolfas Butkus.

Artėjant okupacijai, apie du trečdaliai baletu artistų pasitraukė Vokietijon ir 1947 m. Augsburgurje pastatė "Coppelia". Po pastatymo Augsburgurje baletu grupė gastroliavo įvairiose lietuvių stovyklose. Užėjęs emigracijai, didesnę jų dalis atsidūrė Amerikoje, kiti Australijoje ir kitose valstybėse, visur įsteigdami baletu studijas, kurios su dideliu pasisekimu dar ir dabar veikia.

Lietuvos baletu šokėjai T. Babuškinaitė-Vasiliauskiė ir A. Liepinas

1957 metais Chicagoje išleido Jonas Karvelis. Tik latviškoji leidykla pakeitė jo vardą. Lietuviškai tai būtų "Mano žmona? Mano sinus?"

Kaip žinome, tas pats vertėjas anksčiau yra išvertęs latvių kalbon ir vėlyvesnį Aloyzo Barono romaną "Abraomas ir sinus". Jį išleido irgi ta pati leidykla, pavadinimą pakeisdama į "Paaudzu mezglos" (Kartų susipainiojimus).

Kęstutis Keblys knygoje "Lietuvių literatūra svetur", vertindamas mūsų iševijos romanus, "Mėnesieną" laiko vienu iš stipriausių Aloyzo Barono šio žanro kūrinių.

Latviai šią A. Barono knygą išleido labai gražiai, kietais viršeliais, su trijų spalvų aplanko piešiniu (dail. Ed. Dzenis), 199 psl. Jos kaina \$8.00. Platina pati leidykla: Gramatu Draugs, 7307 Third Ave., Brooklyn, N. Y. 11208.

Kultūrinė kronika

LĒLIŲ TEATRO KALĒDINIS SPEKTAKLIS

Laimos Rastenytės - Lapinskiėnės parengtas naujas lėliu teatro spektaklis įvyks rytoj (gruodžio 21 d.) 3 val. popiet Jaunimo centro 203 kambary, Chicagoje. Mažiesiems ir jaunos dvasios vyresniems žiūrovams bus perteiktos šios pasakos: "Kalėdinis ir stirmelė", "Kaip Pikčiurna pavogė Kalėdas" ir "Petriukas ir vilkas".

DVIEJŲ LIETUVIŲ DAILININKŲ EKSLIBRISTINIAI LEIDINIAI

Tarptautinė dano Klaus Roedel Exlibristen leidykla išleido du leidinius ir lietuvių dailininku, ypač pasižymintiu ekslibristu kuryboje. Pirmasis leidinys yra parengtas Baltimorėje gyvenančio V.E. Vengrio. Jis skirtas čekiško Vytauto O. Virkau ekslibristams. Antrasis leidinys, parengtas Klaus Roedel, pristato mums Vilniuje gyvenančio dailininko Vinco Kisarausko ekslibristus. Apie šiuos leidinius kiek plačiau bus kitą šeštadienį Naujųjų leidinių skyriuje.

PROF. D. KRIVICKAS — SUKAKTUVININKAS

Teisininkas Domas Krivickas gruodžio 22 d. sulaukia 70 m. amžiaus. Gimęs Seduvoje 1905 m. Teisės moksloose gilinosi Lietuvos universitete, Caeno, Paryžiaus, Koelno universitetuose, o tarptautinę teisę studijavo Hagose. Vytauto D. universitete 1932 m. pasiekęs daktaro laipsnio, buvo pakviestas dėstyti tarptautinę teisę, Klaipėdos statutą, teisės enciklopedija. Tarptautinę teisę dėstė ir Karininkų aušt. kursuose. 1941 - 1944 m. Vilniaus universiteto prorektorius. Dalyvavo

Pasivaikščiavimas pro juoda butelį, Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Atkelta iš 4 pusl.)

Stasys iškilis, kaip vienas pačių šviesiausių asmenybiu, vienas pačių skaisčiausių taškų jų gyvenime. Tai ir bene bus viena iš priežasčių, gelbėjusių Stasį nuo luosumo. Jis ėjo, vilko nelankščias kojas, ypač, berods, dešiniąją, lupo akmenis, nešė, dėjo, klupo, daužėsi pirštus, bet neatleido. Po kiek laiko daktaras nustebo tokiu greitu kojų gerėjimu, o išklaušęs Stasio prisipažinimą, kaip jis dienas leidžia, pripažino, kad tik tas jam kojas ir gražino. Dabar tos dienos praėity ir pats Stasys, atrodo, joms daug reikšmės nebeduoda. (Bus daugiau)

tarptautiniuose suvažiavimuose, buvo Užsienio reikalų ministerijos juriskonsultas, dalyvaudamas įvairiose tarptautinėse bylose, politinėse konferencijose, derybose su lenkais, rusais, vokiečiais. Yra parašęs eilę teisiniu studijų ir bendradarbiavęs daugelyje lietuviškų ir užsienio laikraščių ir žurnalu.

Iševijoje daugely metų darbovosi Vlike, dėstė Pabaltijo universitete. Gyvena Washingtone, D.C.

MOKSLO POPULIARIZATORIUS

Vienas iš uoliųjų mokslo populiarizatorių XIX šimt. pabaigoje ir XX šimt. pradžioje buvo kun. Jonas Balvočius, rašęs Geručio slapyvardžiu. Buvo gimęs 1842 m. Vieškūnių vals., mirė Uliūnuose 1915 m. lapkr. 12 d., taigi šiemet 60 m. nuo jo mirties. Buvo baigęs Petrapiilio dvasinę akademiją. Daugiausia savo lėšomis išleido daug religinių knygelių, apsakymų, mokslo populiarizacijos: Sodiečių dangus, Zoologija. Sudarė ir maldaknytes.

Nauji leidiniai

• **NO GREATER LOVE...** The trial of a Christian in Soviet-occupied Lithuania. Published in 1975 by The Lithuanian Catholic Priests' League or America. Additional copies may be obtained from: Lithuanian American Catholic Services, 120 Front St., Baltimore, MD. Printed at Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260.

Tai 16 psl. leidinyje angliškai atpasakota istorija šių laikų naujos ir herojiškos mūsų tautos kankinės Nijolės Sadūnaitės, gimusios 1938 metais. Leidinyje duodama trumpa jos gyvenimo ir darbų kronika, visą dėmesį sutelkiant į jos teismą ir nuteisimą Vilniuje ir tame teisme jos pasakytąją kalbą. Tai šiuurpinga religinio persekiojimo konfrontacija su naujais krikščioniškos dvasios kankiniais. Knygelė yra toks dokumentas, kad jį turėtume plačiai paskleisti angliškai suprantančiame pasauly.

• **Aloizs Barons, MANA SIEVA? MANS DELS?** Romans. No lietuvių valodas tulkojis Zarinu Janis. 1975. Gramatu Draugs.

Tai latvio Janis Zarinis latvių kalbon išverstas ir latvių leidyklos atspausdintas Aloyzo Barono romanas "Mėnesiena", kurį

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENE

Geras filmas žavi savo paprastumu, bet ...

Chicago filmų festivalyje karštilgišką pasaulinės premjeros publikos pritarimą susilaukė filmas "One Flew Over the Cuckoo's Nest". Milos Formano surežisuotame filme yra tokių spindintiu momentu, kad net ir stebėtojai perdėtai reagavo — linksmam pritarė šūkavimu, o kiti net ... kojomis trespėjo. Tačiau ir toks geras filmas iškrypsta iš gerojo kelio ir pasiklysta. O tada pabaigoje charakterių žmogiškos savybės pasimeta ir nustoja savo reikšmės.

Nelengva yra atvaizduoti protiniai sergančių beviltišką likimą. Dar ir dabar daug kas atsimeina nūriū, bet puikią valdybą Olivios de Havilland filme "The Snake Pit". Ir šiame filme mes sutinkame klasišką pašalietį — R. P. McMurphy, iš esmės sveiką kalinį, pasiūstą į silpnapročių instituciją, tokiu būdu nubaustą už jo visokius sukelus neramumus.

McMurphy sugeba savotiškai įsiskverbti į grupę pacientu, vaistų pagalba, o kartu ir pilkos aplinkos nuaviečių į letargišką apstulbimą. Šis įsibrovėlis tarp silpnapročių

neturi nė mažiausios nuojautos apie protinę ligą (gal tai yra jo laimė). Gyvenimą pamėgęs tas gamtos vaikas žiūri silpnapročiuose lyg savo žaidimo partnerius. Jis taigi lieja tulžį" prieš galiausiai ją seserį Ratched ir visą jos įvestą sistemą.

Filme draikosi daug humoristinių siūly. Ir jei amerikiečiai kritikai pranašauja, kad filmas bus nuominutas kaip vienas penkių geriausių, tai tik svarbiausio veikėjo, Jack Nicholson nuostabios vaidybos dėka. Jo atvaizduotasis yra stipriai įkūnytas ir visiškai įtikinantis. Savo nepaprasta vaidyba Nicholson vėl išplaukia kaip vienas pačių jdomiausių aktorių paskutiniame dešimtmety.

Puikus partneris yra Will Sampson, kuris neprakalbėjo per tužina metų, tačiau šis naujusias atveis taip sugeba prasiveržti į "nebylio" indėno (save vadinančio "Vadu") sielą, kad, mokydamas krepšinio, jis išmoko jį prabilti...

Vis dėlto filmas rekomenduotinas tik vyresniems kaip 18 m.

KALĒDŲ ŠVENČIŲ PROGA

Dvi taikliausios ir prasmingiausios dovanos visiems tiems, kurie laisviau skaito angliškai ir lietuviškai:

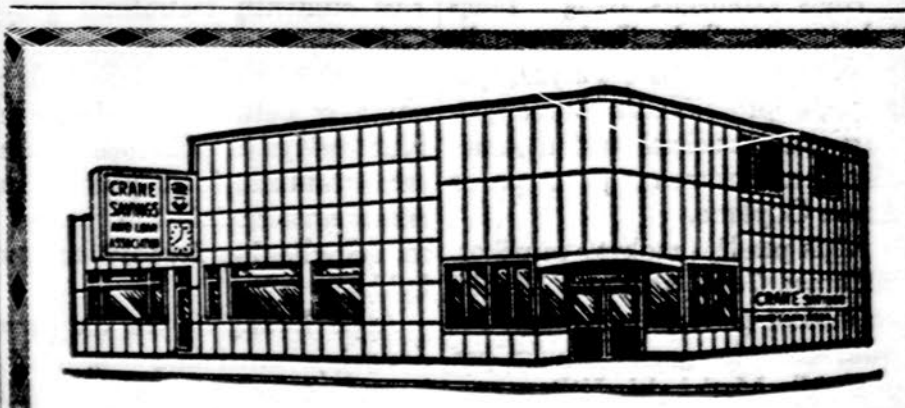
LITHUANIANS IN AMERICA — autorius Dr. Ant. Kučas, profesorius emeritus University of Scranton. Knyga 350 pusl., kietais viršeliais su aplanku. Ši knyga gera Kalėdinė dovana supažindinti angliškai kalbančius su lietuvių pirmąja emigracija iki šių dienų, jų veiklą ir visokeriopu įnašu į šio krašto gerovės augimą. Kaina \$6.00

ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai; keturi tomai jau išleisti: Kaina \$20.00 už tomą

O su Lietuva suaugusiems gyvas aidas iš netolimos praėities: **PASAKYTA — PARASYTA**, Antano Smetonos laikų rinkinys, Kaina \$10.00

Užsakymus siųsti: Lietuvių Enciklopedija, 365 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127. Telef. (617) 268-7730, o vakarais — (617) 282-2759.

Visais reikalais Chicago ir apylinkių gyventojai gali kreiptis vietiniu telefonu: 858-3837.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v

7 1/2 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4 % Investavimo Mokamas už sąskaitas

PINGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

WAGNER and SONS
TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS
NAUJOS — NAUDOTOS
Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

VAŽIUOJAM Į FLORIDĄ
Skubėkite pasinaudoti žemiausiomis kainomis ir gražiausiu laikotarpiu. Kreipkitės į lietuviškus hotelius:
NORWYN APTS., 126 Ocean Dr. Miami Beach, Fla. 33139 arba
TOWN & SURF APTS. 9024 Collins Ave. Surfside, Fla. 33154
Skambinkite B. SERGAUCIUI 672-4902

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite perkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį, vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60639
Platinkite "Draugą".

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ
Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.
VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH
Ekonomiškas — iki 25 mylių galionu

Sutaupysit iki \$2,300.00 perkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.
Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kt., taipgi importuotų įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patarsys karozeriją (Body), sparus (Fenders) ir sureguliuos motorą.
BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer V17-1515
Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

KALĒDINĖS DOVANOS
Tik per Angliją, greičiau, pigiau, geriau. Siūlome aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.
KALĒDINIS 1975
3 metrai puiki vilnonė angliška medžiaga eilutei, 2.75 m. stora crimplene medžiaga moteriškam kostumėliui, arba moteriškam paltui, vyriški nailoniniai marškiniai, arba biluskutė, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nailoninės skarelės, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių, arba nailoninių kojinių, 1.80 m. crimplene medžiaga suknelei, arba 1 sv. vilnonių megzrai siūly, 1 sv. sokoladinių saldainių dėžė, 20 angliškų cigarečių. Kaina su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis. \$180.00
Paruošiam specialius maisto siuntinius 1975. Kaina su muitu ir persiuntimo išlaidomis. \$50.00
Tam, kas pegeidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos dalykus:
3 m. labai gera angliška kostiuminė medžiaga. \$45.00
Stora su ornamentais crimplene medžiaga 1 m. \$ 7.00
Crimplene medžiaga suknelėm 1 m. \$ 6.50
Nailoninis kailis moteriškam paltui. \$33.00
Dirbtinis mink moteriškam paltui. \$34.00
Vilnonė žieminiam paltui medžiaga. \$36.00
Vilnonė gėlėta skarelė. \$ 8.00
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių \$10.00
Perukai, įvairių spalvų. \$30.00
Nailoniniai marškiniai. \$ 8.00
Vilnoniai arba Acryleno ertiniai. \$19.00
Lietsargiai Telescopic. \$10.00
Šitos kainos yra su įskaičiuotu sovietiniu muitu. Reikia pridėti tik persiuntimo išlaidas. \$17.00
Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, baldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiųsti.
Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.
(Z. Juras)
421 Hackney Road
London, E.2. England
Telef. 01 739 8734 arba 01 460 2592

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

JAUNIMO KONGRESĄ PASITINKANT

Jaunimo kongresai — tai laisvojo pasaulio lietuviškos išeivijos egzaminai vyresniajai ir jaunesniajai kartai.

Suvažiavę atstovai, tai tarsi įvairių kraštų veidrodžiai, į kuriuos pasižiūrėję, sprendžiam savo veiklos problemas.

Buvo rašoma, kad praėjusiuose kongresuose jaunimas buvo lengvabūdiškas, kad savo pačių tarpe kalbėjo angliškai, pasigėdo kultūrinio aspekto. Kitiems tai buvo didingas įvykis, pamačius tūkstančius lieuvių. Jaunimas save matė, kritikavo, iš klaidų mokėsi ir pradėjo pajusti išeivijos gyvenimo pulsą.

Pirmame Kongrese jaunimas juto reikalą diskutuoti politiką. Antrajame arčiau pažvelgėme į save ir savo ryšius. Kokia mintis dominuos šį kongresą? Kaip mes jį atsiminsime, besiruošiant ketvirtajam? Ko iš važiuojančių ti-

kisi jaunimas, kuris čia lieka? Ar tam jaunimui aplamai svarbu? Tokius paprastus ir gan esminius klausimus klausiamo savęs Kongreso išvakarėse.

Kongresuose pasėjamos sėklos krenta į įvairių dirvožemių, bet jos auga ir dažnai atneša nemažai vaisių. Visuomenė, tikiu, džiaugsis mūsų iniciatyva, o Dievas mūsų pastangas palaimins.

E. P.

Kanados III PLJK atstovų suvažiavimas Toronte š. m. spalio mėn. 25 d. Nuotr. D. Blaundžiūnaitės

JAUNIMO KONGRESO ATSTOVAI

Štai sąrašas asmenų, kurie atstovaus laisvojo pasaulio jaunimui Pasaulio lietuvių jaunimo trečiajame kongrese:

ARGENTINAI: Marija Barzdžiūtė, Ana Butrimaitė, Liliana Burbaitė, Juozas Deveikis, Angela Kiseliūtė, Kęstutis Mikalonis, Grasielė Markūnaitė

AUSTRALIJAI: Melburnui Birutė Prašmutaitė, Zita Prašmutaitė, Gediminas Statkus, Viltė Araitė, Adelaidė, Nemira Mastulytė, Jonas Mockūnas, Birutė Mikužienė, Sydnėjui — Eduardas Karpavičius, Ričardas Bukvičius, Ričardas Badauskas, Regina Laukaitytė, Brisbanei — Vitas Kiaušas.

BRAZILIJAI: Elena Bareišytė, Ramutis Idika, Zivilė Juraitytė, Vanda Pilpavičiūtė, Aleksandras Valavičius, Laima Vosyliūtė, Lydija Rubliauskaitė, Antanas Valavičius ir Audra Vosyliūtė.

JUNGTINĖMS AMERIKOS VALSTYBĖMS: New Yorko apygardai atstovauja — Marytė Matulaitytė, Šarūnas Žikaras, Birutė Radzivanienė, Vytautas Radzivanas. Connecticut apygardai: Sigita Benevičiūtė, Ramunė Bernotaitė ir Liucija Zdanytė. Bostono apygardai: Nijolė Ivaškaitė,

Eduardas Meilus, Rima Patašitė ir Dalius Vasys. Pietryčių apygardai atstovauja: Marytė Dambriūnaitė. New Jersey apygardai atstovauja — Audrė Pociūtė ir Danutė Audėnaitė. Ohio apygardai: Jurgis Joga, Nijolė Lenkauskaitė, Viktorė Lenkauskaitė, Ugnelė Stasaitė ir Algis Silėnas. Michigano apygardai: Daina Astašaitytė, Rūta Ilgūnaitė, Rita Matveikaitė, Viktoras Nakas, Kristina Sabalytė, Eglė Turūtaitė. Vidurvakarių apygardai: Indrė Baužaitė, Rimantas Genčius, Jonas Juozevičius, Petras Kisielius, Jolita Kisielitė, Alė Pabedinskaitė, Emilija Pakštaitė, Pranas Pranckevičius, Rasa Šoliūnaitė, Loreta Stončiūtė, Algis Tamoliūnas ir Daiva Vaitkevičiūtė. Vakarų apygardai: Irena Graukauskaitė, Linas Kojelis, Vincas Skirius ir Irena Zukaitė. Floridos jaunimui atstovaus — Rosita Biliūnaitė.

KANADAI: Montrealiui: Rasa Lukoševičiūtė, Kristina Bendžiūtė, iš Londono Algis Jusys, Linas Kairys ir Jurgis Valaitis. Torontui: Gediminas Kalinauskas, Andrius Gaputis, Algis Čepas, Gabija Juozapavičiūtė, Daiva Selkaitė, Jūratė Seškutė, Algis Šeškus. Hamiltonui: Anelė Ka-

Algis Draugelis

PASISVENTĖS MUZIKAI

Algis Draugelis, daug žadąs talentas muzikoje, išvyko studijuoti kompozicijos į Paryžių pas garsiąją prof. Nadia Boulanger, kuri yra paruošusi apšviesti Amerikos kompozitorius, jų tarpe ir Arron Copland.

Algis pradėjo mokytis muzikos būdamas 7 m. amžiaus. Mokėsi skambinti pianinu pas komp. Br. Budriūną ir groti smuiku pas prof. Vl. Motiekaitį. Vėliau studijavo privačiai pianiną pas prof. Architoff (UCLA) ir smulką pas prof. A. Schoenfeld (USC). Baigęs So. Pasadena

DVIDEŠIMTAS STUDENTŲ SAJUNGGOS SUVAŽIAVIMAS

1975 m. lapkričio mėn. 27-30 d. Montrealyje buvo dvidešimtpenkštasis Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimas. Išrinkta nauja Centro valdyba iš Chicago: Milda Kupcikevičiūtė — pirmininkė, Virginija Markevičiūtė — vicepirmininkė, Indrė Ramanaukaitė — sekretorė, Asta Paskevičiūtė — izdininkė, Algis Puras ir Ramūnas Venclovas — nariai ir Antanas Šileika (iš Toronto) patarėjas. (Atrodo, kad šie metai moterims palankūs).

Šiais metais yra planuojami įvairūs suvažiavimai. Vasaros pradžioje įvyks Studijų dienos Kent State universitete, Ohio valstijoje. Studijų dienas organizuoja Clevelando universiteto studentų klubas, kuriam vadovauja Algis Nagevičius. Klubo nariai, su prof. Jono Cadzow talka, paruošė akademinę programą.

Bostono Studentų klubas sutiko ruošti 1976 metų ŠALSS suvažiavimą. Suvažiavimo metu, Bostono miestas bus šventiškai pasipuošęs Amerikos 200 metų nepr. klausomybės paminėjimui.

Šiais metais yra planuojama Studentų stovykla. Ja rūpinsis Omahos Studentų klubas; pirm. Danguolė Antanelytė. Informacija apie stovyklą bus išsiuntinėta kiekvienam klubui Tikimasi, kad savaitės ilgumo stovykla suartins studentų klubus ir jų narius.

SALSS nori pagyventi ryšius su kitomis lietuviškomis organizacijomis. Centro valdyba paskyrė tris atstovus į Amerikos Lietuvių Tarybą. Į ALTos Tarybos valdybą paskiria Ofelija Barškėytė iš Chicago. Į ALTos Centro valdybą paskirti: Vytautas Zagarskas iš Clevelando ir Danguolė Antanelytė iš Omahos.

Šiais metais Centro valdyba

High School, įstojo į Pasadena City College muzikos skyrių. Baigęs ir gavęs stipendiją, studijavo kompoziciją ir dirigavimą University of Southern California, kurį šiais metais baigė Bakaloro laipsniu cum laude. Ateityje ruošiasi siekti magistro laipsnio.

Dar bestudijuodamas, dalyvavo įvairiuose simfoniniuose orkestruose bei kameriniuose ansambliuose. Dažnai pasirodavo ir kaip solistas bei akompaniatorius.

Algis Draugelis yra laimėjęs 5 pirmąsias vietas tarpmokykliniuose konkursuose.

1973 m. buvo muzikos direktorius studentų teatralinei grupei Calif. Technologijos institute.

Jaunasis kompozitorius dalyvauja ir lietuviškame gyvenime. Nuo vaikų es priklausę skautams, tautinių šokių grupei, Jaunimo ansambliui. Yra baigęs 8 m. šeštadienį liuanistikos mokyklą.

Algis Draugelis yra dalyvavęs daugelyje muzikinių programų lietuvių visuomenė, Los Anželėje ir kituose miestuose, kaip solistas — smuikininkas, akompaniatorius bei skambindamas savo kūrinius. G. G.

m'nskaitė, Dainora Juozapavičiūtė, Rūta Siulytė, Otavai: Ladas Giriūnas, Windsorui: Paulius Kuras.

KOLUMBIJAI atstovaus Daiva Gaurišaitė.

SVEDIJAI atstovaus Marija Čeginskaitė

URUGVAJUI atstovaus Karolis Bernadišius, Rikardas Geležauskas, Ines Kamandulytė ir Mindaugas Mačanskas.

VENECUELAI atstovaus Birutė Ignatavičiūtė, Ana Baronaitė, Aras Mažeika ir Rūtenis Kukanauza.

VOKIETIJAI atstovaus Danutė Zakytė, Kristina Zutauteitė, Romana Zutauteitė, Zivilė Vilčinskaitė, Alfredas Lutzas, Romas Schilleris, Kristina Pauliukevičiūtė, Lydija Drinkamanitė ir Rita Pauliukevičiūtė.

Montevideo mieste, Urugvajuje, lietuvių jaunimas prie "Plaza de Lituania"

Nuotr. Pr. Ozinskis

stengsis artimiau dirbti su studentų klubais, skatinis klubus rengti įvairius akademinis ir tarptautinius studentų parengimus.

"Lituanus" žurnalo redakcija prašė, kad ŠALSS skatintų savo narius remti žurnalą, nes pradžioje "Lituanus" buvo ŠALSS leidinys. Ieškoma atstovo, kuris sutiktų bendradarbiauti su "Lituanus" redakcija.

Šiais metais stengsimės išleisti keturis "ASIES" numerius. Redakcija — Cleve ande; red. Vytautas Zagarskas, Praeityje "ASIS"

buvo daugiau informacinis ir trumpų žinių perdavimo leidinys. Norima jį patobulinti, ieškant akademiškų ir ideologinių straipsnių.

ŠALSS Centro valdybos jau ilgą laiką nebuvo Chicagoje. Tikimės visų čekigiešių studentų paramos.

Prašome ir laukiame atsiliepti, pasiūlymų, pasiūlymų. Rašykite:

Milda Kupcikevičiūtė, 6935 S. Maplewood Ave., Chicago, IL 60629

PAPIGINTOS KNYGOS JAUNIMUI

Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas siūlo parduoti savo leidžiamas knygas jaunimui su 30 proc. nuolaida:

Eduardas Cinzas, "Raudonojo arklio vasara" Romanas, 1975 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

Alfonas Nyka-Niliūnas, "Vyno stebukas". Eilėraščiai, 1974 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Antanas Gustaitis, "Saulės žemėnys". Humoristiniai eilėraščiai 1973 orig. kaina 7 dol., su nuol. 4.90 dol.

Algirdas Landsbergis, "Vėjas gluosniuose". "Gluosniai vėjuose". Dramos, 1973 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Vincas Trumpa, "Napoleonas, Baltija, Amerika". Istorinė studija, 1973 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

"Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos 1529 m. Statutas", 1971 orig. kaina 10 dol., su nuol. 7 dol.

Kostas Ostrauskas, "Kvartetas". Dramos, 1971 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Antanas Skėma, "Raštai" I tomas. Proza, 1967 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

Antanas Skėma, "Raštai" II tomas. Dramos, 1970 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

Rimas Vėžys, "Raidės laiko griaučiuose". Eilėraščiai, 1969 orig. kaina 4 dol., su nuol. 2.80 dol.

Kazys Almėnas, "Gyvenimas tai kėkė vėsnis". Novelės, 1967 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Jonas Mekas, "Pavieniai žodžiai". Eilėraščiai, 1967 orig. kaina 4 dol., su nuol. 2.80 dol.

ekskursinis lėktuvas savo kelionę atgal į Šiaurės Ameriką pradės sausio 10 d. 2:00 val. ryto, papildomas iš Congonhas aerodromo, netoli Sao Paulo, Brazilijoje. Į Chicago ekskursantai grįš sausio 10 d. 3 val. po piet. Ispėjama, kad grįžimo laikas gali keliomis valandomis keistis.

— Šiais visokių lygybių laikais padaryti vyrišką darbą mandagus vyras visuomet skiria moterį.

IAV Jaunimo kongreso atstovų suvažiavimas Clevelande š. m. rugsėjo mėn. 19 d. Iš kairės į dešinę: Rasa Šoliūnaitė, E. Pabedinskaitė, M. Danbrūnaitė ir J. Juozevičius. Nuotr. V. Bacevičius

Kanados III PLJK atstovai posėdžiauja Toronte š. m. spalio mėn. 25 d. Nuotr. D. Blaundžiūnaitės

Cia bus Pasaulio Lietuvių jaunimo trečiojo kongreso stovykla (kairėje). Rasa Šoliūnaitė Pietų Amerikoje (dešinėje)